

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 734/2561

นายชาโตชิ นามิงาอิ กับพวกโจทก์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด สียงค์ กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1080

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ทั้งสี่ฟ้องว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด ส. จำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด มีผู้เป็นหุ้นส่วน 6 คน คือ โจทก์ทั้งสี่ อ. สามีจำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด และจำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ จำเลยที่ 2 บริหารกิจการห้างฯ จำเลยที่ 1 ในลักษณะก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อมาเมื่อมีมติเสียงข้างมากให้โจทก์ที่ 3 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการแทนจำเลยที่ 2 แต่จำเลยที่ 2 ไม่ยินยอมขอลดทะเบียนเปลี่ยนแปลงต่อนายทะเบียน จำเลยที่ 2 ใช้อำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการในการลงมติแต่งตั้ง ถอดถอนกรรมการของบริษัท ผ. และบริษัท ท. ที่ห้างฯ จำเลยที่ 1 ถู้อหุ้นเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวก โจทก์ทั้งสี่และจำเลยที่ 2 ต่างฟ้องร้องดำเนินคดีแพ่งและอาญาจากมูลเหตุการบริหารงานของห้างฯ จำเลยที่ 1 โจทก์ที่ 1 ที่ 2 และที่ 4 มีหนังสือฉบับลงวันที่ 24 มิถุนายน 2556 บอกเลิกห้างฯ เป็นเวลามากกว่า 6 เดือน ก่อนสิ้นรอบปีชำระบัญชีขอให้เลิกห้างและจัดการชำระบัญชีนั้น ตามคำฟ้องจึงเป็นการบรรยายสภาพแห่งข้อหาของโจทก์ทั้งสี่และคำขอบังคับ ทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาว่า จำเลยที่ 2 ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการห้างฯ จำเลยที่ 1 ได้กระทำล่วงละเมิดบทบังคับอันเป็นข้อสาระสำคัญซึ่งสัญญาหุ้นส่วนกำหนดไว้แก่โจทก์ทั้งสี่โดยจงใจ มีเหตุทำให้ห้างหุ้นส่วนนั้นเหลือวิสัยที่จะดำรงอยู่ต่อไปได้ แต่เมื่อบทบัญญัติในเรื่องห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้กล่าวถึงว่าหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมีสิทธิขอเลิกห้างฯ ได้หรือไม่ จึงต้องนำบทบัญญัติในเรื่องการเลิกห้างฯ ของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับตามที่มาตรา 1080 บัญญัติไว้ และมีผลให้หุ้นส่วนคนใดอาจร้องขอให้ศาลสั่งเลิกห้างฯ ตามมาตรา 1057 (3) ได้ ดังนั้น โจทก์ทั้งสี่เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ย่อมมีอำนาจฟ้องขอเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด ส. จำเลยที่ 1 และจัดการชำระบัญชีได้

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งสี่ฟ้องขอให้เลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด สียงค์จำเลยที่ 1 และจัดการชำระบัญชี โดยแต่งตั้งให้โจทก์ทั้งสี่ หรือโจทก์คนใดคนหนึ่งหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้ชำระบัญชีของห้างฯ จำเลยที่ 1 หากจำเลยที่ 2 ไม่ดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยที่ 2 ให้ผู้ชำระบัญชีจัดการแบ่งทรัพย์สินและคืนทุนให้แก่โจทก์ทั้งสี่ ห้ามจำเลยที่ 2 ออกเสียงหรืองดออกเสียงลงคะแนนเพื่อเปลี่ยนแปลงตำแหน่งกรรมการของโจทก์ทั้งสี่ในบริษัททุกบริษัทที่ห้างฯ จำเลยที่ 1 ถู้อหุ้น ห้ามกระทำการหรืองดกระทำการใด ๆ อันจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งกรรมการของโจทก์ทั้งสี่ในบริษัททุกบริษัทที่โจทก์ทั้งสี่ถือหุ้น จำเลยทั้งสองให้การขอให้ยกฟ้องระหว่างพิจารณา จำเลยทั้งสองยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นในปัญหาข้อกฎหมายว่า ฟ้องของโจทก์ทั้งสี่เป็นฟ้องซ้ำกับคดีหมายเลขแดงที่ 1654/2553 และ 2200/2554 ของศาลชั้นต้นหรือไม่ และโจทก์ทั้งสี่เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดไม่มีอำนาจฟ้อง โจทก์ทั้งสี่ยื่นคำคัดค้านขอให้ยกคำร้อง และให้พิจารณาสืบพยานโจทก์ทั้งสี่และจำเลยทั้งสองแล้วพิพากษารูปคดีต่อไป ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ยกฟ้องโจทก์ทั้งสี่ ให้โจทก์ทั้งสี่ร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนจำเลย

ทั้งสอง โดยกำหนดค่าทนายความให้ 5,000 บาท โจทก์ทั้งสี่อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำสั่งศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป แล้วมีคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ตามรูปคดี ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นนี้ให้เป็นพับ จำเลยทั้งสองฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติได้ว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด สี่งศ์จำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด มีวัตถุประสงค์ทำการค้าเครื่องเหล็กต่างๆ โดยมีผู้เป็นหุ้นส่วน 6 คน คือ โจทก์ทั้งสี่ นายอรรถพงษ์ สามิ จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด และจำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างฯ จำเลยที่ 1 โจทก์ทั้งสี่มีหนังสือฉบับลงวันที่ 24 มิถุนายน 2556 บอกเลิกห้างฯ จัดการชำระบัญชี แบ่งทรัพย์สินและคืนทุนไปยังจำเลยทั้งสองแล้ว แต่จำเลยทั้งสองเพิกเฉย ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองมีเพียงว่า โจทก์ทั้งสี่มีอำนาจฟ้องขอให้เลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด สี่งศ์จำเลยที่ 1 และตั้งผู้ชำระบัญชีได้หรือไม่ โดยจำเลยทั้งสองฎีกาว่า การนำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญมาบังคับใช้กับความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนด้วยกันในห้างหุ้นส่วนจำกัดจะต้องเป็นกรณีมีหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดอยู่หลายคนหรือใช้บังคับเฉพาะระหว่างหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น เพราะสิทธิและความรับผิดของหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดไม่เท่าเทียมกับหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ และแม้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1080 บัญญัติว่า "บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใดๆ หากมิได้ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด 3 นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย" แต่ก็ไม่ได้อำนาจความว่าจะนำบทบัญญัติในเรื่องห้างหุ้นส่วนสามัญที่บัญญัติให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนสามัญสามารถบอกเลิกห้างฯ มาใช้กับหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เนื่องจากหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่มีอำนาจจัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดดังเช่นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนสามัญแต่อย่างใด โจทก์ทั้งสี่จึงไม่มีอำนาจบอกกล่าวเลิกห้างฯ จำเลยที่ 1 และไม่มีอำนาจฟ้องนั้น เห็นว่า โจทก์ทั้งสี่ฟ้องว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด สี่งศ์จำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด มีผู้เป็นหุ้นส่วน 6 คน คือ โจทก์ทั้งสี่ นายอรรถพงษ์ สามิ จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด และเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ บริหารกิจการห้างฯ จำเลยที่ 1 ในลักษณะก่อให้เกิดความเสียหาย คือ ผลประกอบกิจการของห้างฯ จำเลยที่ 1 ลดลงทั้งเงินทุนหมุนเวียนและลดผลกำไร ไม่เคยปรึกษาหารือ ไม่เคยชี้แจง หรือจัดประชุมผู้เป็นหุ้นส่วน ต่อมาที่ประชุมผู้เป็นหุ้นส่วนมีมติเสียงข้างมากให้โจทก์ที่ 3 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการแทนจำเลยที่ 2 แต่จำเลยที่ 2 ไม่ยินยอมขอลดทะเบียนเปลี่ยนแปลงตัวหุ้นส่วนผู้จัดการตามมติดังกล่าวต่อนายทะเบียน จำเลยที่ 2 ใช้อำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการในการลงมติแต่งตั้ง ถอดถอนกรรมการของบริษัทแผ่นเหล็กวิลาสไทย จำกัด และบริษัทไทยสตีลบาร์ส จำกัด ที่ห้างฯ จำเลยที่ 1 ถือหุ้นเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวก โจทก์ทั้งสี่และจำเลยที่ 2 ต่างฟ้องร้องดำเนินคดีแพ่งและอาญาหลายคดีจากมูลเหตุ การบริหารงานของห้างฯ จำเลยที่ 1 จำเลยที่ 2 ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการห้างฯ จำเลยที่ 1 ถูกบุคคลภายนอกฟ้องร้องดำเนินคดี ทำให้โจทก์ทั้งสี่และหุ้นส่วนอื่นเสื่อมเสียแก่ชื่อเสียง โจทก์ทั้งสี่ได้ไต่ถามถึงการทำงาน ขอตรวจสอบคัดสำเนาสมุดบัญชีและเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของห้างฯ จำเลยที่ 1 แต่จำเลยที่ 2 เพิกเฉย โจทก์ที่ 1 ที่ 2 และที่ 4 มีหนังสือฉบับลงวันที่ 24 มิถุนายน 2556 บอกเลิกห้างฯ เป็นเวลามากกว่า 6 เดือน ก่อนสิ้นรอบปีชำระบัญชีขอให้เลิกห้างและจัดการชำระบัญชีนั้น ตามคำฟ้องจึงเป็นการบรรยายสภาพแห่งข้อหาของโจทก์ทั้งสี่และคำขอบังคับ ทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อ

หาว่า จำเลยที่ 2 ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการห้างฯ จำเลยที่ 1 ได้กระทำล่วงละเมิดบทบังคับอันเป็นข้อ
สาระสำคัญซึ่งสัญญาหุ้นส่วนกำหนดไว้แก่โจทก์ทั้งสี่โดยจงใจ มีเหตุทำให้ห้างหุ้นส่วนนั้นเหลือวิสัย
ที่จะดำรงคงอยู่ต่อไปได้แล้ว แต่เมื่อบทบัญญัติในเรื่องห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้กล่าวถึงว่าหุ้นส่วน
จำพวกจำกัดความรับผิดชอบมีสิทธิขอเลิกห้างฯ ได้หรือไม่ จึงต้องนำบทบัญญัติในเรื่องการเลิกห้างฯ
ของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับตามที่มาตรา 1080 บัญญัติไว้ และมีผลให้หุ้นส่วนคนใดอาจร้อง
ขอให้ศาลสั่งเลิกห้างฯ ตามมาตรา 1057 (3) ได้ ดังนั้น โจทก์ทั้งสี่เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความ
รับผิดชอบย่อมมีอำนาจฟ้องขอเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด สืบจากจำเลยที่ 1 และจัดการชำระบัญชีได้ ที่
ศาลอุทธรณ์พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยทั้งสองฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน
ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

ชาติชาย กริชชาญชัย · ทวี ประจวบลาภ · ประสิทธิ์ สนามชวด

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/734/2561>